

S P R A W O Z D A N I A

STUDIA Z PRAWA WYZNANIOWEGO

Tom 21 – 2018

DOI: <https://doi.org/10.31743/spw.177>

MARTA ORDON*

XV OGÓLNOPOLSKIE SYMPOZJUM PRAWA WYZNANIOWEGO
PT. *WPLYW ODZYSKANIA PRZEZ POLSKĘ NIEPODLEGŁOŚCI
NA STATUS QUO KOŚCIOŁÓW I INNYCH ZWIĄZKÓW
WYZNANIOWYCH (1918–1945–1989)*,
Wrocław, 7-9 maja 2018 r.

W dniach 7-9 maja 2018 r. we Wrocławiu odbyło się XV Ogólnopolskie Sympozjum Prawa Wyznaniowego połączone z tradycyjnym Zjazdem Katedr i Wykładowców Prawa Wyznaniowego. Organizatorem wydarzenia były: Polskie Towarzystwo Prawa Wyznaniowego (PTPW) oraz Uniwersytet Wrocławski, a konkretnie kierowany przez dra hab. Józefa Koredczuka, prof. UW, Zakład Powszechnej Historii Państwa i Prawa w Instytucie Historii Państwa i Prawa, na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii UW. Zaproponowany temat przewodni Sympozjum brzmiał: *Wpływ odzyskania przez Polskę niepodległości na status quo Kościołów i innych związków wyznaniowych (1918–1945–1989)*. Tym samym organizatorzy pragnęli nawiązać do ogólnopolskich obchodów setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Dodatkowo dla PTPW Zjazd miał szczególny charakter w związku przypadającym jubileuszem 10-lecia istnienia Towarzystwa (2008-2018). Zwrócił na to uwagę dr hab. Paweł Sobczyk, prof. UO i Prezes PTPW, w trakcie otwarcia Sympozjum. W związku z rocznicą w kuluarach Zjazdu wiele rozmów i dyskusji dotyczyło nie tylko tematyki Sympozjum, ale również działalności PTPW. Ponadto 7 maja odbyło się również doroczne Walne Zgromadzenie Członków PTPW.

W pierwszym dniu Zjazdu odbyła się sesja plenarna zatytułowana *Sytuacja związków religijnych w Polsce w latach 1918-1939*. W jej trakcie

---

* Dr, Katedra Prawa Wyznaniowego, Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Al. Raławickie 14, 20-950 Lublin, e-mail: mordon@kul.pl. ORCID 0000-0003-0908-0628

głos zabrali: dr Michał Chajda z WSiP w Bielsku-Białej (*Konstytucyjna regulacja relacji Państwa i Kościołów w II Rzeczypospolitej*); prof. dr hab. Tadeusz Zieliński z ChAT (*Starania o uchwalenie ustawy o uznawaniu związków religijnych w II Rzeczypospolitej*); dr hab. Zdzisław Zarzycki z UJ (*Wpływ I wojny światowej i odzyskania niepodległości przez Polskę na trwałość małżeństw mieszanych religijnie na przykładzie orzeczeń Sądu Okręgowego w Krakowie z lat 1918-1939*); ks. dr hab. Mieczysław Różański, prof. UWM (*Ocena polityczna konkordatu z 1925 r. podczas procedury legislacyjnej*); dr hab. Anna Tunia, prof. KUL (*Zakres stosowania prawa wewnętrznego związków wyznaniowych w prawie niepodległej Polski*); dr hab. Paweł Borecki z UW (*Proces konfesjonalizacji oświaty publicznej w II RP – wybrane aspekty prawne*); ks. dr hab. Piotr Ryguła, prof. UKSW (*Granice administracji kościelnej a granice państwa z perspektywy zapisów konkordatu między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską z 1925 r.*); a także ks. dr hab. Dariusz Walencik, prof. UO (*Wpływ odzyskania przez Polskę niepodległości na status quo struktury wyznaniowej Imielina*).

W drugim dniu obrady toczyły się w trzech równoległych sekcjach. W ramach I Sekcji obrady koncentrowały się na sytuacji Kościoła Katolickiego i Kościołów mniejszości religijnych w Polsce w latach 1918-1939. W jej trakcie głos zabrali: dr Aneta M. Abramowicz z KUL (*Naczelne stanowisko wyznania rzymskokatolickiego a równouprawnienie wyznań w prawie II Rzeczypospolitej*); dr Michał Poniatowski z UKSW (*Status prawny kościelnych jednostek organizacyjnych prowadzących działalność charytatywną w okresie międzywojennym*); ks. dr Maciej Kubala z Instytutu Filologiczno-Teologicznego w Zielonej Górze (*Gwarancje prawne dla związków wyznaniowych w Konstytucji z dnia 17 marca 1921 roku*); dr Maciej Mikuła z UJ (*Nowy kodeks lecz czy nowe orzecznictwo? Wyroki Sądu Okręgowego w Krakowie w latach 1932-1933 w zakresie przestępstw przeciwko uczuciom religijnym*); dr Marek Podkowski z UW (i Kilka uwag do projektu prawa o materialnym położeniu Kościoła Katolickiego w Polsce z 1919 r.); dr Artur Lis z KUL (*Prawne aspekty wychowania religijnego w Polsce lat 1918-1939*); mgr Agnieszka Filak (*Próby formalnoprawnego zjednoczenia Kościoła ewangelickiego w okresie międzywojennym w oparciu o władzę Odrodzonej Rzeczypospolitej*); mgr Rafał Kaczmarczyk z UW (*Wpływ ustawy z dnia 20 marca 1931 r. o wygaśnięciu mocy prawnej prze-*

pisów wyjątkowych związanych z pochodzeniem, narodowością, językiem, rasą lub religią obywateli Rzeczypospolitej na sytuację wyznań niechrześcijańskich); mgr Łukasz Baszak z UWr (*Prace legislacyjne nad ustawą z dnia 26 kwietnia 1936 r. o stosunku Państwa do Muzułmańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej*); Daniel Jarosław Bator z UW (*Prawne aspekty działalności metodystów w Polsce międzywojennej*); oraz mgr Michał Ożóg z UJ (*Rozwój regulacji prawa do opieki duszpasterskiej w Polsce do 1989 roku*).

Tematem wiodącym II Sekcji była sytuacja Kościoła Katolickiego i Kościołów mniejszości religijnych w Polsce po roku 1945. W jej trakcie referaty wygłosili: prof. dr hab. Artur Mezglewski z UO (*Status quo ante Kościoła w zakresie prowadzenia szkół po 1945 r.*); dr hab. Jerzy Nikolajew, prof. UO (*Ewolucja kwestii światopoglądowych w polskim prawie karnym wykonawczym w XX wieku*); dr hab. Marek Bielecki, prof. KUL (*Ewolucja statusu prawnego związku wyznaniowego Świadków Jehowy w Polsce po 1945 r.*); dr hab. Paweł Leszczyński, prof. AJP (*Prawo wewnętrzne Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego z 2017 r.*); dr hab. Józef Koredczuk, prof. UWr (*Polityka państwa wobec Kościołów na Dolnym Śląsku po powrocie tych ziem do Polski po II wojnie światowej*); dr hab. Andrzej Szymański, prof. UO (*Gdy bezprawie było prawem. Kilka przykładów dyskryminacji ludzi wierzących w Polsce Ludowej*); dr Justyna Krzywkowska z UWM (*Stanowisko KEP wobec zmian w prawie małżeńskim w listach pasterskich 1945-1956*); ks. mgr Marek Paszkowski z UWM (*Ochrona prawna nieruchomości sakralnych w okresie PRL-u*); mgr Edyta Włodaczyk z UWr (*Polityka państwa wobec żeńskich zgromadzeń Zakonnych na Dolnym Śląsku w pierwszym dziesięcioleciu po zakończeniu II wojny światowej*); mgr Tomasz Resler z UWr (*Zmiany w położeniu prawnym Karaimów polskich 1936-1945-1989*); mgr Konrad Zamirski z ChAT (*Relacje między Państwem Polskim a Kościołem Starokatolickim Mariawitów w aspekcie historyczno-prawnym*); a także Maciej Kurowski z UW (*Węzłowe problemy statusu Świadków Jehowy u schyłku Polski Ludowej*).

Przedmiotem obrad trzeciej z równoległych Sekcji były wybrane zagadnienia dotyczące statusu prawnego Kościołów i innych związków wyznaniowych w Polsce po roku 1989. W III Sekcji wystąpili: dr hab. Paweł Sobczyk, prof. UO (*Uprawnienia kontrolne demokratycznego państwa prawnego w stosunku do autonomicznych i niezależnych Kościołów i in-*

nych związków wyznaniowych); dr hab. Wojciech Brzozowski z UW (*Przystąpienie Polski do Rady Europy w wyniku przemian 1989 r. i konsekwencje członkostwa dla ochrony wolności myśli, sumienia i religii*); ks. dr hab. Piotr Steczkowski, prof. UR (*Udział duchowieństwa katolickiego w życiu politycznym*); ks. dr hab. Tadeusz Stanisławski, prof. UZ (*Finansowanie Kościołów i innych związków wyznaniowych z budżetu państwa – między systemem nowym a starym*); dr hab. Małgorzata Czuryk z UWM (*Ewolucja zasad zatrudniania nauczycieli religii*); dr Katarzyna Krzysztofek z UJ (*Wpływ prawodawstwa okresu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej na przepisy prawa wyznaniowego III Rzeczypospolitej Polskiej – wybrane zagadnienia*); dr Marek Strzała z UJ (*Odzyskanie przez Polskę niepodległości w 1989 roku a osobowość prawna jednostek organizacyjnych Kościoła Katolickiego*); dr Michał Zawiaślak z KUL (*Wpływ przemian ustrojowych z 1989 roku na Fundusz Kościelny*); dr Marcin Olszówka z Uczelni Łazarzkiego (*Znaczenie i skutki noweli grudniowej z 1989 r. w polskim prawie wyznaniowym*); dr Mariusz Grabowski z UKSW (*Wolność działalności medialnej Kościoła w reformie ustroju środków społecznego przekazu w Polsce, wyznaczonej przemianami 1989 roku*); oraz mgr Jacek Kołota z UKSW (*Odrodzenie i kształtowanie się Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego po 1989 r.*).

Bogactwo poruszonych tematów i ożywiona dyskusja towarzysząca wygłaszanym referatom pozwalają oczekiwać bardzo interesującej publikacji pokonferencyjnej, której wydanie zaplanowano na 2019 rok. Na koniec podkreślić należy miłą i życzliwą atmosferę o jaką zatroszczyli się organizatorzy, a także niezwykle bogaty program kulturalny i turystyczny, umożliwiający poznanie zabytków Wrocławia.